

**Azərbaycan Respublikası Elm və Təhsil Nazirliyi
Lənkəran Dövlət Universiteti**

"Təsdiq edirəm"
Tədris məsələləri üzrə prorektor v.i.e:
_____ dos. Zaur Məmmədov
"_____" _____ 2026-cı il

Fənn sillabusu

İxtisasın şifri və adı: 6008006-Sosial iş (A+B)

Fakültə: Tarix coğrafiya və incəsənət

Kafedra: Pedaqogika, psixologiya və incəsənət

I. Fənn haqqında məlumat:

Fənnin adı: Fərdlər, qruplar və ailələrlə sosial iş

Fənn proqramı: Azərbaycan Universiteti "Sosial iş" ixtisası üzrə bakalavr hazırlığı üçün 25.01.2018-ci il tarixli iclasının (pr № 5) qərarına əsasən təsdiqlənmişdir. "Pedaqogika, psixologiya və incəsənət" fənləri kafedrasının 14 fevral 2022-ci il tarixli iclasında müzakirə edilmişdir (Protokol N08)

Kodu: İPF-B13

Tədris ili: I (2025-2026) semestr: II

Tədris yükü: Cəmi: 180 saat ,Auditoriya saati-60 saat (30 saat mühazirə, 30 saat seminar)

Təhsilalma forması: Əyani

Tədris dili:Azərbaycan dili

AKTS üzrə kredit: 6 kredit

II.Müəllim haqqında məlumat:

Soyadı, adı, ata adı, dərəcəsi və elmi adı: dos. Qasımova Afaq Qasım qızı

Kafedranın ünvanı: Lənkəran ş., Ə.Məmmədov küçəsi 19, LDU-nun 2 sayılı korpusu

E-mail ünvanı: afaq.qasimova.1961@gmail.com

Məsləhət günləri və saati: 2 ci gün saat 15.00-16.00

III. Tövsiyə olunan dərsliklər və dərs vəsaitləri:

Əsas ədəbiyyat:

1. Aytəkin Hüseyinli.Sosial iş.Elektron kitab. Bakı, 2013.
2. Cavid Şahmalıyev . Sosial iş bacarıqları kitabı 2018.

Əlavə ədəbiyyat:

3. Васильева И.В. Организация психологических служб. Учебное пособие М.,2013
4. Müslüm Nəzərov.Sosial işin etikası.Bakı 2025

IV. Prekvizitlər:Fənnin tədrisindən öncə hər hansı fənnin tədrisinə zərurət yoxdur.

V. Korekvizitlər:Fənnin tədrisi ilə eyni vaxtda digər fənlərin də tədris olunmasına zərurət yoxdur.

VI. Fənnin təsviri və məqsədi:

Tələbələri fərdlər, qruplar və ailələrlə sosial işi təcrübəsi zamanı zəruri olan etik, bilik, bacarıq və vərdisləri inkişaf etdirmək, tələbələri keys menecmenti, ailə və qruplarla sosial işdə müdaxilə metodları haqda məlumatlandırmaq, tələbələri böhran vəziyyətlərində müdaxilə üsulları ilə tanış etmək və s. fənnin tədrisinin əsas məqsədlərindən biri hesab edilir. Həmçinin tədris kursu "Pedaqogika, psixologiya və incəsənət" kafedrası nəzdində psixoloji və pedaqoji yönümlü ixtisasların tədris planı çərçivəsində işlənmişdir. Tədris planına uyğun olaraq bu kurs bakalavr səviyyəsinin tələbələri üçün müstəqil fənn kimi tədris olunur. Kursun tədrisi I tədris ilinin II semestrində 60 saat (30 s. mühazirə, 30 saat seminar) nəzərdə tutulur.

Kursun tədrisində ilk növbədə "Fərdlər, qruplar və ailələrlə sosial iş" in mövzusu, vəzifələri, əsas problemləri, ayrı-ayrı bölmələri barədə izahlara yer verilir.Tələbələr "Fərdlər, qruplar və ailələrlə sosial iş" fənnini öyrənməklə sosial işlə bağlı zəruri biliklərə yiyələnəcəklər.

VII. Davamiyyətə verilən tələblər:

Fənn üzrə semestr ərzində buraxılmış auditoriya saatlarının ümumi sayı LDU-nun Elmi Şurasının 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq davamiyyət meyarları nəzərə alınmaqla müəyyən olunmuş həddən yuxarı olduğu halda tələbə həmin fəndən imtahana buraxılmır, onun həmin fənn üzrə akademik borcu qalır.

VIII. Qiymətləndirmə:

Fənn üzrə tələbələrin biliyi 100 ballı sistemlə qiymətləndirilir. Yəni tələbələrin fənn üzrə toplaya biləcəyi balın maksimum miqdarı 100-ə bərabərdir. Bu balın yarısı (50 balı) tələbənin semestr müddətində fəaliyyətinin nəticəsinə (cari qiymətləndirmə), digər yarısı isə (digər 50 balı) imtahanın nəticəsinə görə verilir.

Fənn üzrə cari qiymətləndirmənin nəticəsinə görə verilən maksimum 50 bala aşağıdakılar daxildir:

- 20 bal - seminar dərslərində fəaliyyətinə görə;
- 30 bal - kollokviumların nəticələrinə görə.

Qiymətləndirmə zamanı LDU-nun Elmi Şurasının 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq qiymətləndirmə meyarları nəzər alınır.

İmtahanda qazanılan balların maksimum miqdarı 50-dir. İmtahan yazılı şəkildə aparılır və imtahan biletinə bir qayda olaraq fənn üzrə tədris olunan mövzulara aid 5 sual daxil edilir. Hər sual maksimum 10 bal olmaqla qiymətləndirilir (aşağıda qeyd olunan qiymət meyarına əsasən) ki, bu da toplamda fənn üzrə aralıq qiymətləndirmənin nəticəsinə görə verilən maksimum 50 balı təşkil edir.

Qiymət meyarları aşağıdakılardır:

- 10 bal- tələbə keçilmiş material dərindən başa düşür, cavabı dəqiq və hərtərəflidir.
- 9 bal-tələbə keçilmiş material tam başa düşür, cavabı dəqiqdir və mövzunun mətnini tam açə bilir.
- 8 bal-tələbə cavabında ümumi xarakterli bəzi qüsurlara yol verir;
- 7 bal- tələbə keçilmiş material başa düşür, lakin nəzəri cəhətdən bəzi məsələləri əsaslandırə bilmir
- 6 bal- tələbənin cavabı əsasən düzgündür.
- 5 bal-tələbənin cavabında çatışmazlıqlar var, mövzunu tam əhatə edə bilmir.
- 4 bal- tələbənin cavabı qismən doğrudur, lakin mövzunu izah edərkən bəzi səhvlərə yol verir;
- 3 bal- tələbənin mövzudan xəbəri var, lakin fikrini əsaslandırə bilmir;
- 1-2 bal- tələbənin mövzudan qismən xəbəri var.
- 0 bal- suala cavab yoxdur.

Tələbənin imtahanda topladığı balın miqdarı 17-dən az olmamalıdır. Əks təqdirdə tələbənin imtahan göstəriciləri semestr ərzində tədris fəaliyyəti nəticəsində topladığı bala əlavə olunmur.

Semestr nəticəsinə görə yekun qiymətləndirmə (imtahan və imtahana qədərki ballar əsasında)

№	Bal	Qiymət	
		Sözlə	Hərflə
1.	91-100	əla	A
2.	81-90	çox yaxşı	B
3.	71-80	yaxşı	C
4.	61-70	kafi	D
5.	51-60	qənaətbəxş	E
6.	50 və ondan aşağı	qeyri-kafi	F

IX. Davranış qaydalarının pozulması:

Tələbə Universitetin daxili intizam qaydalarını pozduqda Əsasnamədə nəzərdə tutulan qaydada tədbir görülcək.

X. Təqvim mövzu planı: Cəmi: 60 saat (Mühazirə 30 saat , seminar 30 saat).

No	Tədris olunan mövzuların məzmunu	Müh.	Sem.	Tarix
1	Mövzu: Sosial işə giriş. Keys menecment prosesi Plan: 1. Sosial işə giriş 2. Uşaq və ailə sosial işçilərinə lazım olan nəzəriyyələr	2	2	

	<p>3. Uşaq və ailələr ilə işləyən sosial işçilərin əməl edəcəyi etik qaydalar və etik prinsiplər</p> <p>4. Keys menecment prosesi haqqında anlayış</p> <p>Mənbə: [1,2,5,6]</p>			
2	<p>Mövzu: Keys menecment prosesində ailəyə dəstək təlimatının mərhələləri</p> <p>Plan:</p> <p>1. Keys menecment prosesi</p> <p>2. Sosial iş prosesinin mərhələləri</p> <p>3. Ailəyə dəstək təlimatı</p> <p>4. Keys menecment" in ənənəvi sosial dəstək modelindən fərqli cəhətləri</p> <p>5. İcmada müəssisələşmə riski yüksək olan uşaqların müəyyənləşdirilməsi</p> <p>Mənbə: [1,2,5,6]</p>	2	2	
3	<p>Mövzu: Azərbaycanda uşaq müdafiəsinin durumu</p> <p>Plan:</p> <p>1. Azərbaycanda uşaq müdafiəsinə cavabdev olan agentliklər</p> <p>2. Uşaq hüquqlarının müdafiəsi</p> <p>3. Valideyn himayəsindən məhrum olmuş uşaqların uşaq müəssisələrinə düşmə səbəbləri</p> <p>Mənbə: [1,2,5,6]</p>	2	2	
4	<p>Mövzu: Ailələrlə aparılan sosial iş</p> <p>Plan:</p> <p>1. Ailəyə dəstəyin məqsədi</p> <p>2. Uşaq və ailə sosial işçilərinə lazım olan nəzəriyyələr</p> <p>Mənbə: [1,2,4,6]</p>	2	2	
5	<p>Mövzu: Ailədaxili münasibətlərin gücləndirilməsi</p> <p>Plan:</p> <p>1. Ailənin psixoloji iqlimi</p> <p>2. Uşaq şəxsiyyətinin formalaşmasında valideynlərinin rolu</p> <p>3. Ailə münasibətlərinin pozulmasının uşaq psixikasına təsiri</p> <p>Mənbə: [1,2,6]</p>	2	2	
6	<p>Mövzu: Ailənin qiymətləndirilməsində istifadə olunan alətlər</p> <p>Plan:</p> <p>1. Sosial işdə ailələrə dəstək metodu</p> <p>2. Mənbə: [1,2,4,6]</p>	2	2	
7	<p>Mövzu : Ailədə baş verən böhranların səbəbləri</p> <p>Plan:</p> <p>1. Böhran vəziyyətinin daxili və xarici səbəbləri</p> <p>2. Uşaqlara qarşı qəddar rəftar</p> <p>3. Ailədə məişət zorakılığı</p> <p>Mənbə: [1,2,3,4,5]</p>	2	2	
8	<p>Mövzu: Ailə ilə sosial işçi əməkdaşlığı metodları</p> <p>Plan:</p> <p>1. Ailəyə dəstəyin prinsipləri</p> <p>2. Ailə-sosial işçi əməkdaşlığı</p> <p>Mənbə: [1,2,3,4,5.]</p>	2	2	
9	<p>Mövzu: Fərdlər & qruplarla sosial iş</p> <p>Plan:</p> <p>1. Fərdlərlə (mikro) aparılan sosial iş</p> <p>2. Qruplarla (mezo) aparılan sosial iş</p> <p>Mənbə: [1,2,3,4,5]</p>	2	2	
10	<p>Mövzu: Qrup və onun növləri</p>			

	Plan: 1. Qrup haqqında məlumat. Qrupun növləri 2. Sosial qrupun növləri. 3. Qrupun öyrənilməsinin əsas istiqamətləri Mənbə: [1,2,4,5,]	2	2	
11	Mövzu: Qruplarla sosial iş Plan: 1. Qrupların təsnifatı 2. Qrupda əsas liderlik əlamətləri 3. Qrup rolunun quruluşu Mənbə: [1,2,4,5,6]	2	2	
12	Mövzu: LGBT qruplar və onlarla sosial işin təşkil olunması Plan: 1. LGBT qruplarla sosial iş 2. Cinsi tərbiyə 3. LGBT qruplarının cəmiyyətlə qarşılıqlı əlaqəsi Mənbə: [1,2,3,4,5,]	2	2	
13	Mövzu 13. İİV/QİÇS xəstəliyinə tutulmuş şəxslərlə sosial iş Plan: 1. İİV/QİÇS xəstəliyi 2. İİV/QİÇS xəstəliyinin əlamətləri və yoluxma yolları 3. İİV/QİÇS xəstəliyindən müdafiə yolları 4. İİV/QİÇS xəstəliyinə yoluxmuş şəxslərə qayğı Mənbə: [1,2,4,5]	2	2	
14	Mövzu: İnsan alveri qurbanları ilə sosial iş Plan: 1. İnsan alveri qurbanları ilə sosial işin təşkili, təqib, müdafiə və profilaktika 2. İnsan alveri qurbanları-əsas anlayışlar 3. İnsan qaçaqmalçılığını insan alverindən fərqləndirən xüsusiyyətlər Mənbə: [1,2,4,5]	2	2	
15	Mövzu: Zərərli maddələrdən asılı olan şəxslərlə sosial iş Plan: 1. Zərərli maddələrdən asılılıq 2. Zərərli maddələrdən asılılığın növləri 3. Zərərli maddələrdən asılılığın səbəbləri Mənbə: [1,2,4,5]	2	2	
	Cəmi:60 saat	30 s	30 s	

XI.Fənn üzrə tələblər, tapşırıqlar:Tələbə aşağıdakıları bilməli və bacarmalıdır:

- Tələbələr də fərdlər, qruplar və ailələrlə sosial iş təcrübəsi zamanı zəruri olan etik bilik, bacarıq və vərdisləri inkişaf etdirmək;
- Tələbələr İİV/QİÇS xəstəliyinə tutulmuş şəxslər, insan alveri qurbanları və LGBT qruplarla sosial iş prosesi ilə tanış etmək;
- Tələbələr ailə və qruplarla sosial işdə müdaxilə metodları haqqında məlumatlandırmaq;
- Tələbələr ailədəki böhran vəziyyətlərində müdaxilə üsulları ilə tanış etmək.

XII.Fənnin tədrisi üçün nəzərdə tutulan tədris və öyrənmə metodları:

- müəhazirə, seminar, praktiki tapşırıqlar;
- təqdimat və müzakirə;
- debat;
- müstəqil iş/araşdırma

XIII. Fənn üzrə təlimin nəticələri:

FTN 1. Mikro sosial işin xüsusiyyətlərinə yiyələnmişdir.

FTN 2. İcmalarla sosial iş vərdisləri əldə etmişdir.

FTN 3. Müxtəlif risk qruplarını fərqləndirir və onlarla işləməyi bacarır.

FTN 4. Terapevtik qrupları fasilitasiya edir.

FTN 5. Ailə böhranları zamanı müdaxilə strategiyasını hazırlamağı bacarır

FTN 6. Ailə problemlərini mediasiya çərivəsində tənziləməyi bacarır.

XIV. Tələbələrin fənn haqqında fikrinin öyrənilməsi:

XV. Fənn üzrə imtahan sualları

1. Uşaq və ailə sosial işçilərinə lazım olan nəzəriyyələr
2. Uşaq və ailələr ilə işləyən sosial işçilərin əməl edəcəyi etik qaydalar və etik prinsiplər
3. Sosial işdə keys menecmenti və onun məqsədi
4. Sosial iş prosesinin mərhələləri
5. Ailəyə dəstək təlimatı
6. "Keys menecment" in ənənəvi sosial dəstək modelindən fərqli cəhətləri
7. İcmada müəssisələşmə riski yüksək olan uşaqların müəyyənləşdirilməsi.
8. Azərbaycanda uşaq müdafiəsinə **cavabdeh** olan agentliklər
9. Uşaq hüquqlarının müdafiəsi
10. Valideyn himayəsindən məhrum olmuş uşaqların uşaq müəssisələrinə düşmə səbəbləri
11. Valideyn himayəsindən məhrum olmuş uşaqların övladlığa verilməsi
12. Ailə və onun növləri
13. Ailə növlərinin müsbət və mənfi cəhətlərinin müqayisəli təhlili
14. Ailənin məqsədləri və ailə həyatının mərhələləri
15. Ailənin psixoloji iqlimi
16. Uşaq şəxsiyyətinin formalaşmasında valideynlərinin rolu
17. Ailə münasibətlərinin pozulmasının uşaq psixikasına təsiri
18. Sosial işdə ailələrə dəstək metodu
19. İcmada müəssisələşmə riski yüksək olan uşaqların müəyyənləşdirilməsi
20. Böhran vəziyyətinin daxili və xarici səbəbləri
21. Uşaqlara qarşı qəddar rəftar
22. Ailədə ölüm, boşanma və ayrılma
23. Ailəyə dəstəyin məqsədi
24. Ailə-sosial işçi əməkdaşlığı
25. Fərdlərlə (mikro) aparılan sosial iş
26. Qruplarla (mezo) aparılan sosial iş
27. Qrup haqqında məlumat.
28. Sosial qrupun növləri
29. Qrupun öyrənilməsinin əsas istiqamətləri
30. Qrupların təsnifatı
31. Qrupda əsas liderlik əlamətləri
32. Qrup rolunun quruluşu
33. LGBT qrupları ilə sosial iş
34. Cinsi tərbiyə
35. İİV/QİÇS xəstəliyinin əlamətləri və yoluxma yolları
36. İİV/QİÇS xəstəliyindən müdafiə yolları
37. İnsan alveri qurbanları ilə sosial işin təşkili, təqib, müdafiə və profilaktika
38. İnsan qaçaqmalçılığını insan alverindən fərqləndirən xüsusiyyətlər
39. Zərərli maddələrdən asılılığın növləri və səbəbləri
40. Sağlam həyat tərzinin formalaşdırılması

XVI. Kollokvium sualları :

I Kollokvium sualları

1. Uşaq və ailə sosial işçilərinə lazım olan nəzəriyyələr
2. Uşaq və ailələr ilə işləyən sosial işçilərin əməl edəcəyi etik qaydalar və etik prinsiplər
3. Sosial işdə keys menecmenti və onun məqsədi
4. Sosial iş prosesinin mərhələləri
5. Ailəyə dəstək təlimatı
6. "Keys menecment" in ənənəvi sosial dəstək modelindən fərqli cəhətləri
7. İcmada müəssisələşmə riski yüksək olan uşaqların müəyyənləşdirilməsi.
8. Azərbaycanda uşaq müdafiəsinə cavabdev olan agentliklər
9. Uşaq hüquqlarının müdafiəsi
10. Valideyn himayəsindən məhrum olmuş uşaqların uşaq müəssisələrinə düşmə səbəbləri
11. Valideyn himayəsindən məhrum olmuş uşaqların övladlığa verilməsi
12. Ailə və onun növləri
13. Ailə növlərinin müsbət və mənfi cəhətlərinin müqayisəli təhlili
14. Ailənin məqsədləri və ailə həyatının mərhələləri
15. Ailənin psixoloji iqlimi

II Kollokvium sualları

1. Uşaq şəxsiyyətinin formalaşmasında valideynlərinin rolu
2. Ailə münasibətlərinin pozulmasının uşaq psixikasına təsiri
3. Sosial işdə ailələrə dəstək metodu
4. İcmada müəssisələşmə riski yüksək olan uşaqların müəyyənləşdirilməsi
5. Böhran vəziyyətinin daxili və xarici səbəbləri
6. Uşaqlara qarşı qəddar rəftar
7. Ailədə ölüm, boşanma və ayrılma
8. Ailəyə dəstəyin məqsədi
9. Ailə-sosial işçi əməkdaşlığı
10. Fərdlərlə (mikro) aparılan sosial iş
11. Qruplarla (mezo) aparılan sosial iş
12. Qrup haqqında məlumat.
13. Sosial qrupun növləri
14. Qrupun öyrənilməsinin əsas istiqamətləri
15. Qrupların təsnifatı

Fərdlər, qruplar və ailələrlə sosial iş fənninin sillabusu 6008006-Sosial iş (A+B) ixtisası (proqramı) üzrə tədris planı və fənn proqramı əsasında tərtib edilmişdir. Pedaqogika, psixologiya və incəsənət kafedrasının 13 fevral 2026-cı il tarixli iclasında təsdiq olunmuşdur (Protokol №06).

Fənn müəllimi:

dos.A.Q.Qasıмова

Kafedra müdiri:

dos. A.X.Əliyev